

**Нова парадигма
психокорекції та терапії
(гармонізації) дітей з особливими
потребами (аномальних дітей)**

Суть нової парадигми полягає в тому, що вона орієнтується на нову постнекласичну парадигму науки, яка змінює традиційну класичну наукову парадигму.

Аналіз сучасної соціокультурної ситуації свідчить, що на зміну дискретно-матеріалістичного, "речовинному" світогляду, пізнання і освоєння дійсності (властивих класичній науці) йде цілісно-континуальний, "польовий" світогляд і спосіб пізнання і розуміння світу, властивий постнекласичній парадигмі.

ОСНОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОСТНЕКЛАСИЧНОЇ ПАРАДИГМИ –

ПРИНЦИП ЦІЛІСНОСТІ, ЄДНОСТІ
СВІТУ.

Це, в свою чергу, передбачає такі природничі, філософські, психолого-педагогічні, медико-біологічні наслідки:

1. Світ єдиний у контексті структурної організації всього і вся, коли діє закон аналогії ("що внизу, і вгорі"), який реалізується в принципі фрактально-голограмної изоморфності світу та універсальній структурі буття.

2. Світ єдиний у контексті динамічної організації, коли діють універсальна парадигма розвитку (руху), а також парадигма циклічності, яка на рівні біологічному проявляється в безлічі явищ (наприклад, циклічні коди пам'яті, циклічний механізм утворення умовних реакцій і ін).

3. Світ єдиний у контексті єдності структурного та динамічного його аспектів, коли універсальна структура буття тотожна універсальній парадигми розвитку, тобто інваріантної структурі розвитку і руху всього і вся.

4. Єдність людини і світу (внутрішнього та зовнішнього, Я і не-Я, буття і мислення) у всіх сферах космосоціоприродної реальності.

ПОСТНЕКЛАСИЧНІ ТЕРАПЕВТИЧНІ, МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ, ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ:

будь-яка хвороба – корисна пристосувальна реакція;

єдність соматичного і психічного, матеріально-фізичного і морально-духовного аспектів людини, що проявляється в єдності речовинного та польового аспектів організму, одним із наслідків якого семантичний хвильовий геном П. П. Гаряева, який експериментально довів, що генетичний апарат людини існує і реалізується не тільки на речовинно-дискретному рівні, але і на континуально-хвильовому, а тому і семантичному рівні, коли слово може виступати чинником, який перетворює, трансформує генетичний зміст організму;

фундаментальна причина будь-якої хвороби покладається у вищому аспекті людини, її свідомості;

негативні якості людини виступають позитивними ресурсами її психіки;

єдність людини і світу передбачає оптимальну – "відкриту" модель людської поведінки і життєдіяльності, яка (модель) виступає універсальним гармонізуючим чинником; навпаки, "закрита" модель поведінки і життєдіяльності викликає життєві проблеми людини, в тому числі і проблеми, пов'язані з її здоров'ям; така єдність людини і світу реалізується у всіх сферах людського буття.

Звідки випливають принципи: людина стає тим, що і кого ненавидить; людину підстерігає те, чого він боїться; людина може контролювати тільки те, до чого відкрито і до чого відноситься позитивно;

У світлі викладеного вище розглянемо нову парадигму психокорекції та терапії (гармонізації) дітей з особливими потребами (аномальних дітей).

Дитячі аномалії також виступають достатньо цілісним комплексом.

Перш за все, обдарованість (талановитість, геніальність), яку можна розуміти як певну аномалію, за своїм психофізіологічним якостям близька до якостей дітей, які мають певні дефекти.

Так, такі люди характеризуються амбівалентністю психічної організації, парадоксальною двоїстістю мотивів і установок, і навіть деякої невротичністю.

Фізичні і психічні аномалії дітей тісно пов'язані і впливають один на одного часто негативним чином.

У цьому зв'язку нижчі і вищі функції організму перебувають у єдності і впливають один на одного, коли нижчі (базальні) функції можуть гальмувати розвиток вищих, а розвиток останніх, у свою чергу, може надавати корекційно-гармонізуючого впливу на базальні функції.

Тісно пов'язаними одна з одною виявляються і психічні аномалії дітей, коли, наприклад, можна говорити про СХОЖІ ДІАГНОСТИЧНІ КРИТЕРІЇ таких аномалій, як :

- дитячий аутизм,
- загальна затримка розвитку,
- затримка мовного розвитку,
- утруднення в навчанні,
- реактивний розлад прив'язаності,
- тривожний розлад,
- розлад настрою,
- регуляторний розлад,
- гіперактивність.

Розглянуті розлади характеризуються такими діагностичними моментами, як:

- соціальні труднощі (труднощі соціалізації),
- неувважність, поганий візуальний контакт,
- поганий контроль імпульсів,
- проблема чутливості,
- залежність від шаблонів,
- циклічні дії та ін

Однією з найбільш цінних і всеосяжних
пояснювальних моделей людини і світу є

концепція функціональної асиметрії
півкуль головного мозку людини,

оскільки півкулі відображають як
фундаментальні аспекти Всесвіту
(асиметрію простору і часу), так і людини.

ПРАВА ПІВКУЛЯ	ЛІВА ПІВКУЛЯ
Сприйняття континуально-польового, хвильового, енергетичного аспекту світу	Сприйняття дискретно-речового, корпускулярного, інформаційного аспекту світу
Орієнтація на минуле	Орієнтація на майбутнє
Циклічна організація реальності	Лінійна організація реальності
База для інтуїтивно-підсвідомого (не-"Я") аспекту психічної активності	База для рефлексивно-свідомого ("Я") аспекту психічної активності
Жіноче начало, енергія, емоції	Чоловіче начало, інформація, воля
Емоційно-образне, конкретно-експресивне, цілісно-синкретичне світорозуміння, що формують багатозначний лінгвістичний і мотиваційно-смісловий контексти відображення дійсності	Абстрактно-логічне, понятійно-концептуальне, дискретно-множинне світосприйняття, формує однозначний лінгвістичний і мотиваційно-смісловий контексти відображення навколишнього світу
Сприйняття предметно-образної конкретної інформації	Сприйняття знаково-вербальної, абстрактної інформації
Пасивність, безвольність, гіпнобельність	Активність, вольові дії, домінантність
Принцип позитивної зворотного зв'язку	Принцип негативного зворотного зв'язку
Механізми пошуку (вибору) способів досягнення мети.	Механізми цілепокладання
Сенсорні асиметрії	Моторні асиметрії
Ліве поле зору, ліва частина тіла	Праве поле зору, права частина тіла
Наближення предмета до спостерігачеві	Віддалення предмета від спостерігачеві
Гаряча колірна гама	Холодна колірна гама
Мелодія	Ритм
Континуальні геометричні форми	Дискретні геометричні форми
Нервові процеси збудження, симпатичний відділ вегетативної нервової системи, лабільність, сила нервових процесів	Нервові процеси гальмування, парасимпатичний відділ вегетативної нервової системи, інертність, слабкість нервових процесів
Фаза швидкого сну	Фаза повільного сну
Екстравертованість	Інтравертированість
Емпатія	Рефлексія
Енергетична регуляція поведінки	Інформаційна регуляція поведінки
Перша сигнальна система	Друга сигнальна система
Мимовільна сфера психічної діяльності	Довільна сфера психічної діяльності
Ерготропні функції організму	Трофотропні функції організму

У зв'язку з цим можна говорити про цикло-лінійну організацію світу та людини, її психічних функцій і поведінки.

Лінійна, а також циклічна організація в досліджуваній сфері виявляє такі осі (і циклічні побудови):

ПІВКУЛЬОВА ВІСЬ

← права півкуля ----- ліва півкуля →

КОНСТИТУЦІОНАЛЬНА ВІСЬ (Е. КРЕЧМЕР)

← ЦИКЛОТИМНИЙ ТИП ----- ШИЗОТИМНИЙ ТИП →

ПСИХОПАТОЛОГІЧНА ВІСЬ (Н.Б. ГАННУШКІН)

← ЦИКЛІЧНІ ПСИХОЗИ ----- ШИЗОФРЕНІЯ →

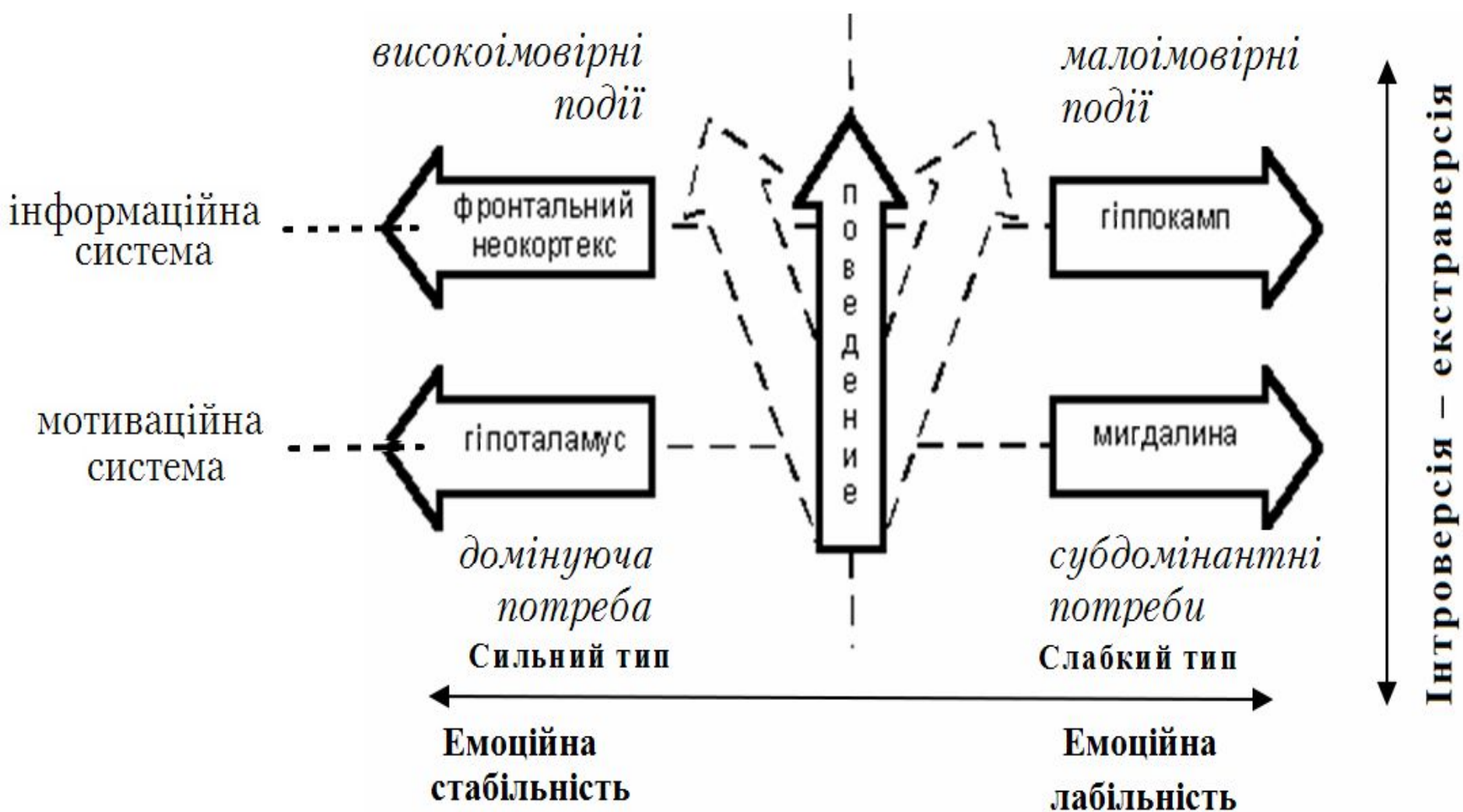
ЕНЕРГОІНФОРМАЦІЙНА ВІСЬ (П. В. СИМОНОВ)

← енергія ----- інформація →

ЦИКЛІЧІ СХЕМИ

будуються на схемі функціональної спеціалізації структур мозку, що беруть участь в генезі емоційних реакцій (П.В.)

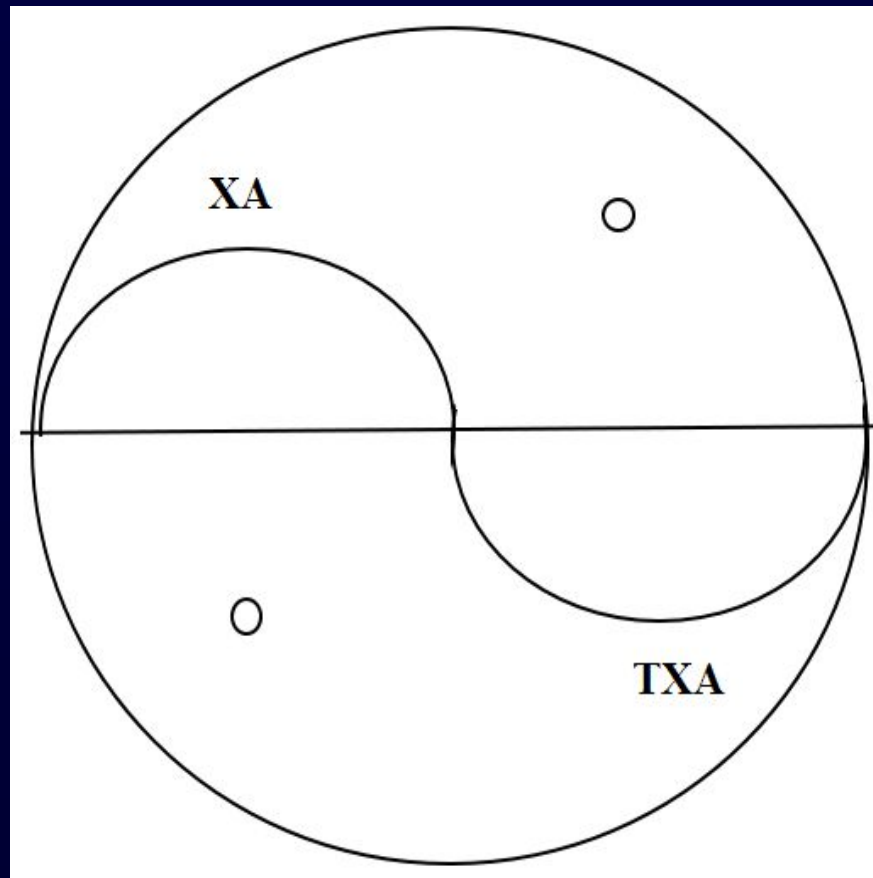
ЕЛЕМЕНТАРНА СХЕМА ПРАВИЛЬНОГО ПОРЯДКУ

РОЗВИТКУ КОСМОСУ

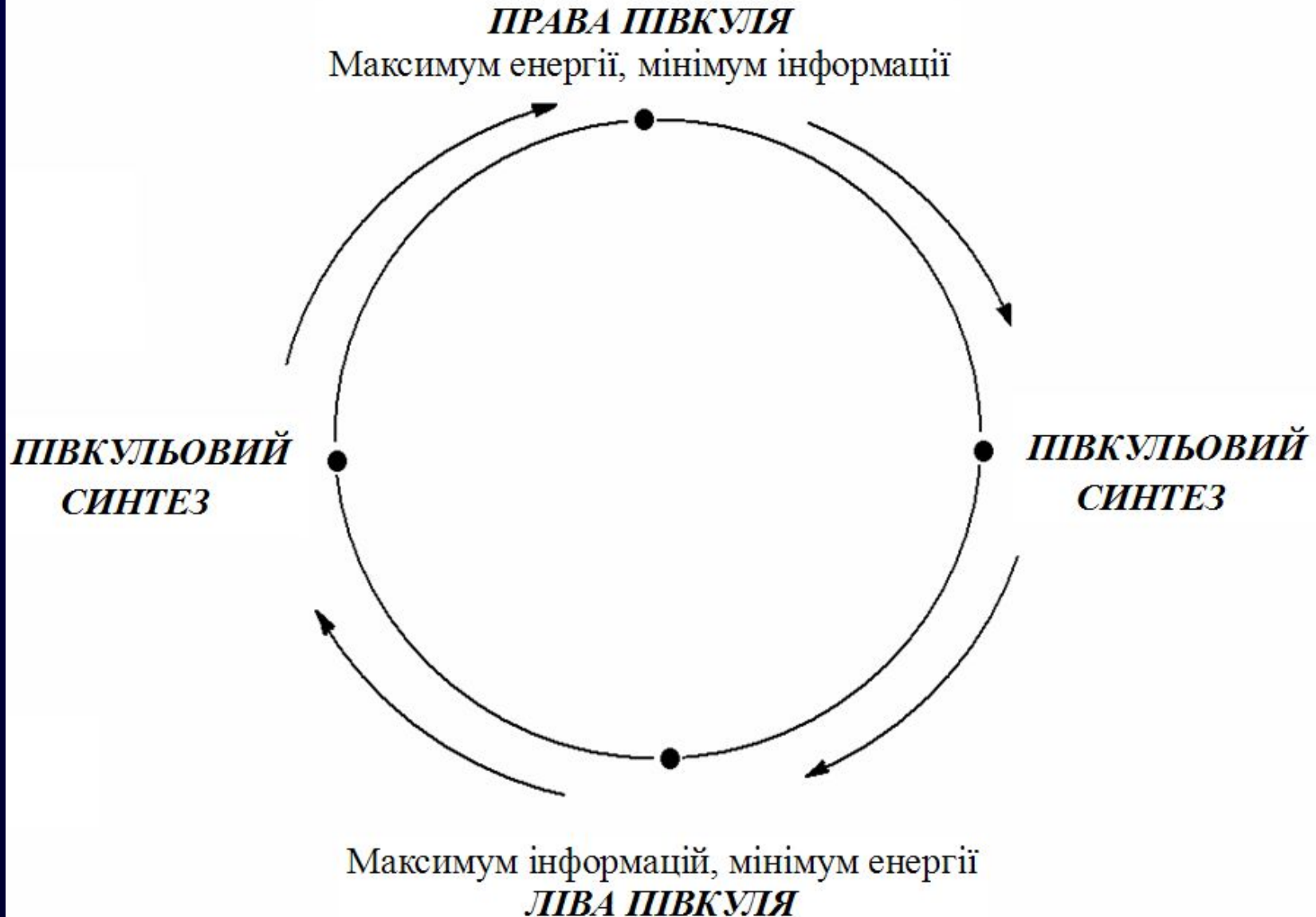

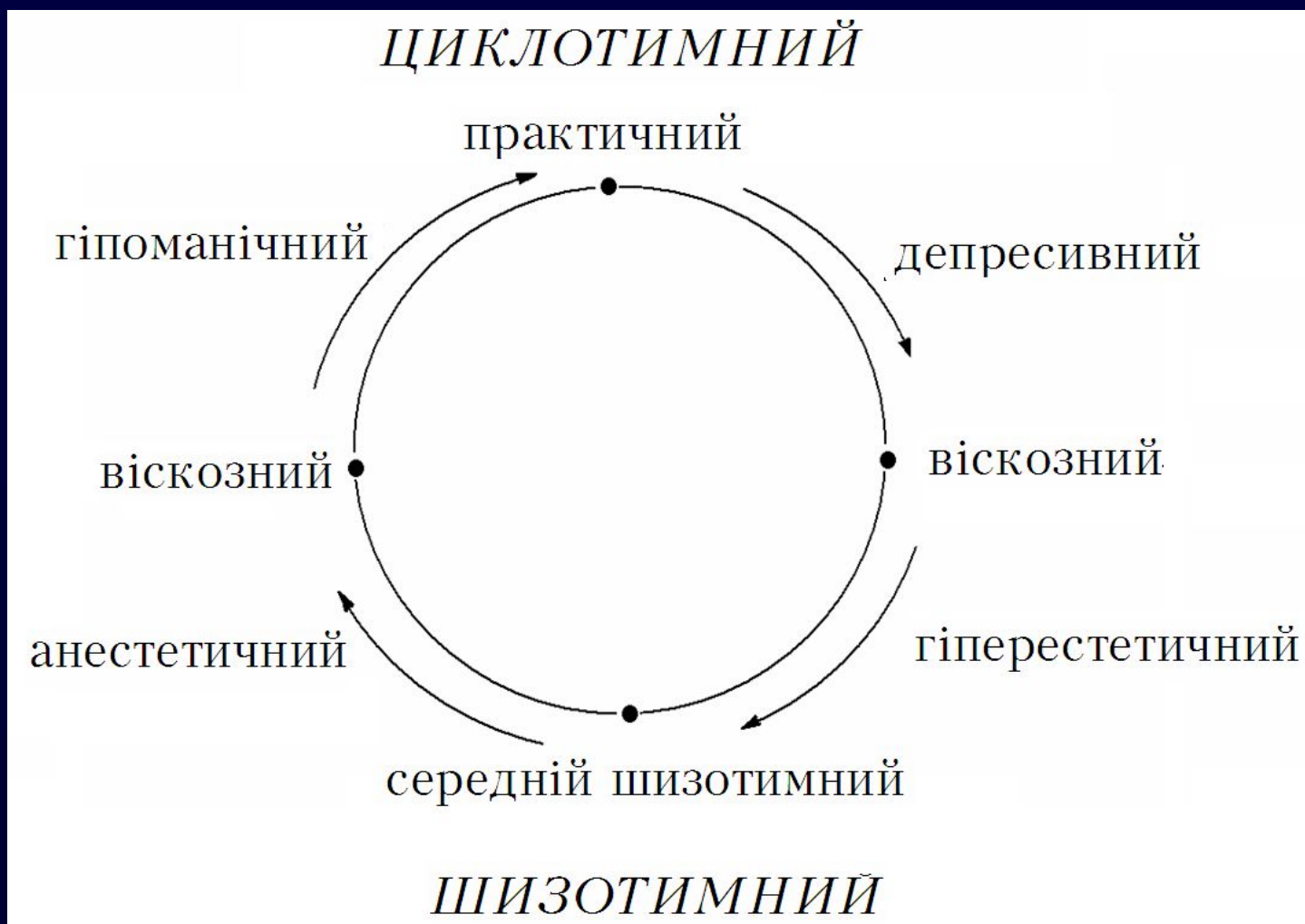
ПРАСЛОВ'ЯНСЬКИЙ КОН – ПРЄДВІЧНИЙ ВИТОКОВИЙ ПОЧАТОК

ЦИКЛІЧНИЙ РУХ ДВОХ ПРОТИЛЕЖНИХ ПРИНЦИПІВ СВІТУ – ЕНЕРГІЇ ТА ІНФОРМАЦІЇ

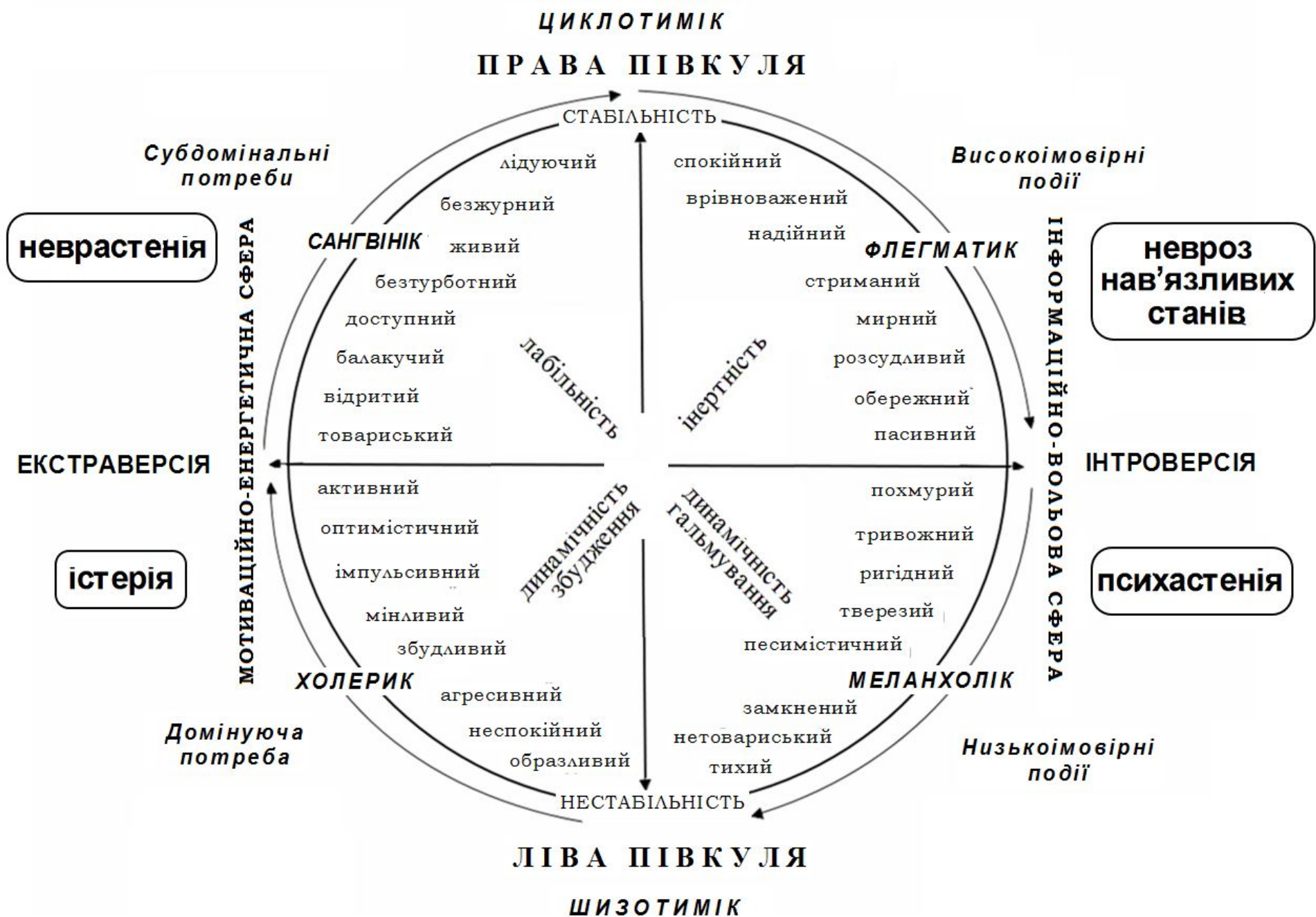
ТИПОЛОГІЧНА СИСТЕМА Е. КРЕЧМЕРА, ПОБУДОВАНА ВІДПОВІДНО ДО ІНТЕГРАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ПСИХОЛОГІЧНИХ ФЕНОМЕНІВ ЛЮДИНИ

Енергоінформаційна картина перебігу півкульових процесів

ІНТЕГРАЛЬНА МОДЕЛЬ ПСИХОЛОГІЧНИХ ФЕНОМЕНІВ ЛЮДИНИ

Модель людини, побудована на принципах концепції ФАМ

Розглянуті концепція ФАМ, психопатологічна та конституційна вісі постають важливим методологічним підґрунтям розуміння взаємовідношення аутичних розладів (**ЛП феномену**) і хвороби Дауна (**ПП феномену**), а також шляхів її компенсаторної психокорекції і навіть терапії, оскільки дослідження показують, що в онтогенезі розвиток відбувається не лише "знизу догори", а й "згори донизу", коли в останньому випадку розвиток вищих функцій стимулює перебудову базальних, вносячи в них нові завдання і цілі.

У випадку дефекту вищих рівнів такого "підтягування не відбувається, виникає вторинний недорозвиток базальних систем (недорозвиток "згори донизу").

Наприклад, при олігофренії маємо недорозвинене мислення, що призводить до вторинного недорозвитку потенційно більш збережених гнозису і практису

Відповідно, ХВОРОБА ДАУНА, яку можна вважати ПП феноменом, корегується завдяки розвитку в дитині ЛП форм психічної активності.

За таких умов корекція ПП феномену передбачає активізацію лівопівкульового начала психічної активності (через форми сенсорної активності, притаманні лівій півкулі – ритм, холодна кольорова гама та ін.), у тому числі розвиток в них особистісного начала завдяки створенню такого соціально-педагогічного й тренінгово-терапевтичного середовища, яке дозволяє дитині з хворобою Дауна усвідомлювати себе через розвиток рефлексії, розширення соціально-рольового репертуару.

Діти з аутичними формами життєдіяльності реалізують стан укорінення у ЛП психічній активності. Відповідно, ця проблема корегується завдяки активізації ПП активності зі всіма терапевтично-тренінговими наслідками, що з цього випливають.

У зв'язку можна реалізувати й нові підходи до гармонізації інших дитячих аномалій:

- енурез
- заїкання
- астма,
- гіперактивність
та ін.

Дякуємо за увагу.